

Yachad

preek over Romeinen 9:1-5

E.A. de Boer, Kampen (eadeboer@tukampen.nl)

Liturgie

- Zingen: Ps. 122:1-3 ('Een voorschrift is voor Israël / dat elk des HEREN naam daar roemt')
- Zingen: Ld. 32:1-5 ('En waar de Heer verzoening bracht / wordt Sions heil herdacht')
- Tekst: Romeinen 9:1-5
- 1^e Lezing: Lucas 19:37-44 '*... begon Hij te huilen over het lot van de stad*'
- Zingen: Gz. 40:2-3 ('Hoor, de tranen in zijn stem / klagen om Jeruzalem')
- 2^e Lezing: Rom. 11:13-23 '*... dan moet u zich niet boven de takken verheffen*'
- Zingen: Ps. 87:3-5 ('hen tellen als in Israël ingelijfd')
- Zingen: Ld. 37:1-5 ('Zie, uw ellende loopt ten einde / en uw verlossing daagt')

Gemeente, geliefd door Jezus: zoon van Abraham, erfgenaam van David, uit de stam Juda, de Israëliet,

[In het Jodendom valt *Yom Hashoah* dit jaar op zondag 11 april. Yom Hashoah, dat is letterlijk vertaald: 'dag van het brandoffer'. De dag waarop de vernietiging van zes miljoen Joden in de gaskamers en crematoria herdacht wordt. In de kalender van de staat Israël is die dag officieel 27 Nisan; en de wet zorgt ervoor dat Yom Hasjoah nooit op sabbat gevierd wordt. Oorspronkelijk was die dag gekoppeld aan de herdenking van de opstand van het getto van Warschau. De slachtoffers én de helden van Israël worden herdacht – onder anderen met twee minuten stilte. Ook de helden werden slachtoffer van het nazisme. Waarom en zoals wij elk jaar Dodenherdenking houden. Heeft de christelijke kerk reden om – samen met Israël – Yom Hashoah te gedenken?]

Wij kennen nauwelijks meer Israëlieten in Nederland. Ja, voor de Tweede wereldoorlog telde ons land 120.000 Joodse Nederlanders. In de steden en in de 'mediene' (zeg maar: de provincie) waren Joodse gemeenten met een eigen synagoge. In de samenleving van toen namen de Joden een vergelijkbare plaats in met vandaag Islamieten (die hun moskee en hun heilige dagen hebben). Natuurlijk zijn er wel mensen in Nederland die zich Jood noemen. Ze zijn alleen klein in aantal. We kennen hen niet meer als burens. En de Gereformeerde Kerken? Voor de oorlog hadden we drie predikanten die vrijgesteld waren voor 'zending onder de Joden'. Tot de nazi's de macht grepen en de Joden, gezin voor gezin, wegvoerden uit onze straten. En er 105.000 Joodse Nederlanders in de concentratiekampen vermoord werden. Dat is waarom we nauwelijks Israëlieten als burens, als dokter en tandarts kennen. Maar elk jaar worden we rond 4 en 5 mei aan dit Israël herinnerd. En aan de staat Israël van nu.

Zeggen wij het vandaag zo? 'Ik ben diepbedroefd en word voortdurend door verdriet gekweld'. Want Israël, onze oudste broer, is als volk 'van Christus gescheiden'. Bidt u wel eens zo? Zo

hartstochtelijk voor Israël, voor Joodse Nederlanders, voor Israëli's? Bidt u net zo hartstochtelijk voor hen als u bidt voor dat ene kind, die ene geliefde, die vriend die geen hart voor de Heer heeft?

Ik vat het evangelie van Messias Jezus, gebracht door de apostel voor de heidenen, zo samen:

Thema

UIT VERDRIET OM ISRAËL LAAT DE GEEST GEBED VOOR ISRAËL GROEIEN

1. Christus kent de diepte van verdriet (vs 1-2),
2. Israël is op de hoogte van Gods gaven (vs 4-5)
3. Paulus verloochent z'n afkomst niet (vs 3).

1. CHRISTUS KENT DE DIEPTE VAN VERDRIET (vs 1-2)

Is het u opgevallen hoe hartstochtelijk en emotioneel Paulus zich uitdrukt? 'Omdat ik één ben met Christus *spreek ik de waarheid*, en mijn geweten, geleid door de heilige Geest, is mijn getuige *dat ik niet lieg!*' Ik was nog niet op de gedachte gekomen dat Paulus zou kunnen liegen als hij het over Israël heeft. Maar ja, hij heeft in Romeinen 1-4 ondertussen wél dingen geschreven waarin Israël gelijkgeschakeld lijkt te worden met de volken. 'Iedereen die het slechte doet wacht leed en ellende, de Joden in de eerste plaats, maar ook de andere volken' (2:9). 'Zijn we als Joden nu bevoordeeld? Niet in alle opzichten, want ik heb immers al heel duidelijk gemaakt dat allen, zowel de Joden als de andere volken, in de macht van de zonde zijn' (3:9). Wel, zou je kunnen denken, dan zijn Joden die Christus verwerpen toch buiten beeld?

Maar Paulus last een speciaal gedeelte in waarin hij alle aandacht op het ongelovige deel van Israël concentreert. Gericht aan mensen in de trotse wereldstad Rome waar Joden slechts geduld worden, maar per keizerlijk decreet ook zo massaal verbannen kunnen worden. Waar de christelijke gemeente meer lást van de Joden heeft dan dat er toenadering tot de synagoge gezocht kan worden. Daarom begint de apostel zo hartstochtelijk en stellig.

Hij beroept zich op Christus. 'Omdat ik één ben met Christus *spreek ik de waarheid ...*' Hij weet zich 'in Christus' als hij dit neerschrijft. Denk maar aan die ontroerende woorden uit Lucas 19: 'Toen hij Jeruzalem voor zich zag liggen, *begon Hij te huilen over het lot van de stad*. Hij zei: Had ook jij op deze dag maar geweten wat vrede kan brengen!' Jezus, mijn Heer, voorziet en voorzegt de tweede verwoesting van Jeruzalem. Bij zijn laatste intocht in Jeruzalem huilt Jezus openlijk om zijn verwerping als haar vredevorst. Om de oorlog in het beloofde land die elke illusie van vrede zal wegnemen. Om de ontoegankelijkheid van zijn eigen volk.

Paulus beroept zich hartstochtelijk op Christus én op de heilige Geest. 'En mijn geweten, geleid door de heilige Geest, is mijn getuige *dat ik niet lieg*'. Alsof hij voor de rechtbank staat en moet zweren. Hij gaat dicht naast zijn huilende Heer staan én beroept zich op het getuigenis van de heilige Geest in zijn geweten. En het geweten is de diepste instantie in ons. Daar waar de heilige Geest een nieuw mens geboren doet worden. Dat is de hartstocht en emotie die door de heilige Geest vanmorgen uit de eerste verzen van Romeinen 9 opklinkt. Om in ons diepste ik in te dringen. Waar gebeden geboren worden.

Bid jij wel eens zo? 'Ik ben diepbedroefd en word voortdurend door verdriet gekweld'. Want Israël, onze oudste broer, is als volk 'van Christus gescheiden'. Dat gevoel hoort blijkbaar ergens bij de dienst aan Christus. Hoort blijkbaar bij het getuigenis van de Geest in de Bijbel en in ons binnenste. Israël mag u net zo bezighouden als dat het ongelof van één geliefd mens ons niet loslaat. Om die broeder niet. En om Christus' wil niet. Zo emotio-neel schrijft Paulus in zijn brief aan het trotse Rome dat zo'n voorname rol speelde in de wereldpolitiek. Zo betrokken begint hij die speciale drie hoofdstukken waarin hij de aandacht van christenen uit andere volken richt op het oude en actuele, niet-gelovende Israël.

Even eerder heeft Paulus hoofdstuk 8 afgerond. Niets, maar dan ook 'niets kan ons scheiden van de liefde van God, die Hij ons gegeven heeft in Christus Jezus, onze Heer' (8:39). Dat maakte Paulus met tegenstellingen duidelijk. Ons scheiden van de liefde van God? Dat kunnen dood noch leven, (goede) engelen noch (kwade) machten, hoogte noch diepte. Ook de dingen die te hoog voor ons begrip zijn kunnen ons niet scheiden van de liefde Gods. En dus ook de diepste dingen niet. En dan is 'diep' niet diepzinnig, maar *diepten van ellende* en machteloosheid. Paulus somde op wat Gods vervolgte volk en Jezus' opgejaagde leerlingen overkomt. Hoofdstuk 8:35: 'Wat zal ons scheiden van de liefde van Christus?: Tegenspoed, ellende of vervolging, honger of armoede, gevaar of het zwaard?' Nee, zelfs diepten van verdriet niet. Om het dwalen van uw kind en kleinkind. Om het dwalen van de Israëliet die uw oudere broer is.

2. ISRAËL IS OP DE HOOGTE VAN GODS GAVEN (vs 4-5)

In vers 4-5 somt Paulus op *waarom het zo'n zeer doet* dat Israël als geheel Jezus niet als Gods Messias aanneemt. En waarom hij zoveel voor Israëls behoud over heeft. Israël is door God op zo'n fantastische hoogte gezet. En Israël is er zelfs van op de hoogte dát zij zo bevoorrecht zijn! Paulus somt op:

- 'Zij zijn *Israëlieten*' – genoemd naar de erenaam die vader Jakob van de HEER zelf kreeg (Gen. 32:28). Naar die aartsvader en zijn twaalf zonen noemt elke Israëliet zijn afstamming. Wij spreken eerder van Joden. Die naam is afgeleid van Judea, de zuide-lijke provincie in Palestina uit de Romeinse tijd, het hartland rond Jeruzalem. 'Joden' is, zeg maar, de internationale naam waaronder Israëlieten in de verstrooiing wonen. Zo worden zij door anderen genoemd – en vaak gehaat. Hun erenaam is Israëliet. (En wie in de staat Israël woont noemt zich een Israëli.)
- 'Van hun in de aanneming tot zonen' staat vervolgens in de opsomming met één woord: de *adoptie!* NBV: 'die God als zijn kinderen heeft aangenomen'. Lees maar in Exodus 4: 'Mozes, jij moet tegen farao zeggen: Dit zegt de HEER: Israël is mijn zoon, mijn eerstgeboren zoon' (4:22). En de HEER dwong farao zijn eerstgeboren zoon te laten gaan. God komt voor zijn kinderen op!
- 'Van hun is de *heerlijkheid*', want Gods heerlijkheid vulde tabernakel en tempel toen Hij bij zijn volk kwam wonen. Zo is het uitgedrukt in de NBV: Israëlieten zijn het 'aan wie Hij zij *nabijheid* geschonken heeft'.
- In de vierde plaats noemt Paulus de '*verbonden*'. Dan denk je aan het verbond van het begin: met Abraham. Waarvan de besnijdenis het teken is. En aan de verbondssluiting met het hele volk: op weg naar het beloofde land. Met hetzelfde woord wordt in de Bijbel aangeduid: Gods aanwijzingen voor de priesterdienst, zijn bepalingen over het koningschap van Davids huis. Daar sluit mooi het volgende bij aan

- de *wetgeving*. Op Horeb, via Mozes kreeg Israël de wet van de HEER. Oftewel in de vijfde plaats: de vijf boeken van Mozes, de Torah. Zo zingen wij het nog met Psalm 147: 'Aan Israël heeft Hij ten leven / zijn rechten en zijn wet gegeven. Zo deed Hij aan geen andre volken' (couplet 7). Dat voorrecht van Israël erkennen we als we op elke zondagmorgen de Tien geboden horen voorlezen.
- Speciaal noemt Paulus (in de zesde plaats) de *eredienst*, zoals die van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in de tempel plaatsvond. Op gewone dagen én in feestweken. Vanaf nieuwjaar en met elke nieuwe maan. En altijd was er die ene stam die namens heel Israël in actieve dienst met de eredienst bezig was.
- Als je eenmaal gaat opsommen kan je niet ophouden. Voor Israël waren de *beloften* bestemd. Van 'Ik zal u zegenen' tot 'en u zult tot een zegen zijn' (Gen. 12:2).

Maar ... is dat niet allemaal voorbij? Israël heeft Jezus de Nazrener toch verworpen en niét als de Messias erkend? Hij is gekruisigd onder Pontius Pilatus omdat Israël 'Kruisigt hem!' schreeuwde. Dat weet de gemeente in Rome wel: de Romein Pilatus wilde Hem vrijlaten en verklaarde Hem onschuldig. Gelden Gods oude beloften voor Israël nog ná Goede vrijdag, na Pasen, na Pinksteren? Gelden Gods beloften nog ná Paulus' verkondiging in Rome waarvan Handelingen 28 vertelt? Toen de Joden in Rome niet wilden luisteren, zei Paulus tenslotte: 'U moet dan ook weten dat God deze boodschap van redding al aan de heidenen bekendgemaakt heeft; zij zullen wél luisteren' (Hd. 28:28). En dan volgt in het Nieuwe Testament de brief aan de christelijke kerk te Rome – een kerk waarvan blijkbaar niet veel Joden deel uitmaken. Volgelingen van de Messias die niet veel van de Joden meer verwachten.

En toch drukt dezelfde apostel voor de heidenen hen met de neus op het nog niet gelovige Israël! Hij gaat door met de tragsgewijze opklimming naar de hoogte waarop dit volk – niet stond, maar – stáát.

- Ja, van Israël zijn in de achtste plaats de *vaderen*. Het begint allemaal bij Abraham, Izaäk en Jakob. Niet bij de voorvaders en grootheden van de volken. God pakte de draad niet op bij jouw bloedlijn, niet in uw voorgeslacht – tenzij u zoon van Abraham of dochter van Sara bent. Of ...
- als u dankzij *de Messias* Jezus 'door het geloof' Abraham uw vader mag heten. Want op de hoogste plaats, op nummer negen zet Paulus 'wat het vlees betreft, de Christus'. Hier gaat het niet om Christus als naam, maar om dé Gezalfde, de Messias. Die aan Israël beloofd is. Die uit Israël geboren is. En terwijl Hij aan de ene kant een geboren Jood is, is Hij tegelijkertijd 'die boven alles is: God, te prijzen tot in eeuwigheid'. [Zo moet u het lezen. De NBV maakt er een aparte lofprijzing op God van: 'God, die boven alles verheven is, zij geprezen tot in eeuwigheid'. Maar dat Jezus mens én God is benoemt Paulus ook in Romeinen 1: 'een mens voortgekomen uit het geslacht van David, aangewezen als Zoon van God' (1:3-4).]

In de NBV ziet u drie keer staan 'omwille van hen'. Vers 3, 4 én 5 beginnen zo. Daardoor wordt zichtbaar gemaakt: de uitgebreide opsomming van vers 4 en 5 is verduidelijking van die 'broeders naar het vlees' omwille van wie Paulus zelf vervloekt zou willen zijn, als dat de Israëlieten kon redden.

In 3:1 noemde hij dat al 'het voorrecht' van de Jood – wat een Jood meer heeft dan iemand uit een ander volk. Is dat de besnijdenis? Ja, zegt Paulus daar, want 'in de eerste plaats zijn zij het aan wie God zijn woord heeft toevertrouwd' (3:2). Israël staat op die hoog-te. En het mooie is: Israël is daar zélf van op de hoogte. We mogen Israël aan die voorrechten herinneren! Aan hun verkiezing, aan de Torah, aan de sabbat en de besnijdenis. Alleen de hoogste gawe erkennen zij niet als gawe: de Christus.

Veel Joden erkennen niet dat Jezus de Messias is. Maar zij weten wel dat Jezus van Nazaret uit Israël is! Ook in die zin zij zijn 'op de hoogte'. Dat u Jezus wél als Heer en Heiland mag kennen mag u aanvuren tot gebed dat uit verdriet geboren wordt.

3. PAULUS VERLOOCHENT ZIJN AFKOMST NIET (vs 3)

In de roeping van Paulus tot apostel is dit glashelder: hij is speciaal ertoe bestemd apostel onder de heidenvolken te worden. Als een tijd na Pinksteren het evangelie de grenzen van Israël overschrijdt, gaat Saulus (met Barnabas) voorop (zie Gal. 1:16). Hij wordt dan ook geconfronteerd met de vragen: hoe kan een niet-Jood bij Gods volk gaan horen? Is geloof in Jezus Messias genoeg óf moet hij ook besneden worden? Saulus krijgt met enorme pressie vanuit het Jodendom te maken. Om in Israël niet gedood te worden moet hij zich op de keizer in Rome beroepen. En toch peinst Saulus er niet over zijn afkomst te verloochenen.

'Omwille van mijn volksgenoten, mijn broeders en zusters met wie ik mijn afkomst deel, zou ik bijna bidden zelf vervloekt te worden en van Christus gescheiden te zijn' (vs 3).

- Vervloekt (*anathema!*, staat er), riepen de Joden in de synagoge als iemand zich afkeerde van de God van Israël. Zo word je in de ban gedaan – de ban zoals Israël die aan Kanaän had voltrokken (maar onder Romeinse overheersing zónder dood door steniging). Uit 1 Korintiërs 12:3 kan je afleiden dat in de synagogen de kreet 'Vervloekt is Jezus' klonk. Zo kan niemand spreken 'die door de Geest Gods spreekt', schrijft Paulus daar. Wel, hij is bereid dat niet alleen over zich te laten zéggen, maar *anathema te zijn*. Als het zou helpen om Israëlieten bij Christus te brengen!
- Paulus is bereid 'zelf ... van Christus gescheiden te zijn omwille van hen'. Terwijl Messias Jezus het een en het al voor Saulus is. Zoveel heeft hij over voor zijn familie, zijn volksgenoten zijn broeders en zusters.

Zoals Mozes eens bad toen Israël de HEER zich had proberen voor te stellen als een gouden kalf: 'Schenk hun vergeving voor die zonde. Wilt u dat niet, schrap mij dan maar uit het boek dat u geschreven hebt' (Ex. 32:32).

De apostel voor de heidenen herinnert best vaak aan zijn identiteit als Jood. En wel steeds als hij dwarsgezet wordt door christenen (misschien: christenen uit Israël) die méér aan de oude wetten willen vasthouden. Dan kan Paulus bijvoorbeeld zo voor de dag komen:

- 'Hebreeën zijn zij? Ik ook. Israëlieten zijn zij? Ik ook. Nageslacht van Abraham zijn zij? Ik ook' (2 Kor. 11:22v).
- Of zo: 'Ik werd besneden toen ik acht dagen oud was en behoor tot het volk van Israël, uit de stam Benjamin' (Fil. 3:5v).
- Zo ook in deze brief, die aan de Romeinen. Hoofdstuk 11 begint zo: 'Dan is nu mijn vraag: heeft God zijn volk soms verstoten? Beslist niet. Ik ben immers zelf een Israëliet, een nakomeling van Abraham, uit de stam Benjamin'.

Zo identificeert zich de apostel die het evangelie aan volken zoals het onze bracht. Zijn naam was *Saulus*. Ja, net als koning Saul. Zou hij bij zijn besnijdenis naar de eerste koning van Israël zijn genoemd? Saulus ... die ze later – in het buitenland! – bij de Romeinse naam Paulus gingen noemen.

Ondanks die minder opvallende naam schaamt de apostel zich voor zijn afkomst niet. En niet voor de emotie en hartstocht van zijn gebed voor Israël, het volk van de Messias. Hij begint zo de aandacht op de verhouding van de gemeente in de wereld op het volk Israël te richten: door in Christus gelovende heidenen in het Romeinse rijk en in het koninkrijk der Nederlanden op te roepen *tot gebed voor Israël*.

Wij, Nederlanders, ontmoeten in het dagelijks leven niet vaak medelanders die zich Jood noemen, de synagoge bezoeken en de Torah kennen. We kennen niet spontaan het verdriet zoals de Israëliet Paulus het voelde opwellen. Daardoor missen we ook de vreugde als een Israëliet de Heer Jezus als Messias van Israël leert kennen. Romeinen 9:1-5 komt als evangelie naar ons toe. **UIT VERDRIET OM ISRAËL LAAT DE GEEST GEBED VOOR ISRAËL GROEIEN**

Bidt u mee? Samen? Dat is wat het Hebreeuwse woord *Yachad* betekent: samen. Naar Psalm 133: 'Komt, ziet, hoe goed, hoe lieflijk is 't als zonen / van Isrels huis als broeders *samen* wonen'. Bidt u – samen met Messiasbelijdende Joden – mee om de vervulling van Psalm 133, dat in het Hebreeuws zo luidt:

Hinne ma tov, uma naim,

sjevet achim gam yachad.

Dat wordt prachtig: als Paulus' broeders en zusters naar het vlees met andere christenen aanzitten. Als we het woord be-amen. Door ook dat Hebreeuwse woord samen te zeggen:

Amen